

УДК 343.85:343.53-055.2(477)

Таран Т. Г. – здобувач наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Національної академії внутрішніх справ, м. Київ; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8708-9762>

Стан наукового розроблення проблем запобігання шахрайству, що вчиняють жінки, в Україні

Розглянуто стан наукового розроблення проблем запобігання жіночій злочинності в Україні. Системний аналіз наукових досліджень створює теоретичне підґрунтя для дослідження проблем запобігання шахрайству, що вчиняють жінки в Україні. Увагу акцентовано на наукових працях іноземних учених. З огляду на наукові здобутки попередників, висвітлено ті аспекти, що залишилися недослідженими й потребують вивчення. За результатами опитування респондентів визначено, що подальше вивчення питання слід спрямувати на: формулювання визначення та здійснення класифікації шахрайств, що вчиняють жінки (63 %); обґрунтування доцільності використання зарубіжного досвіду запобігання шахрайству, що вчиняють жінки (69 %); комплексну кримінологічну характеристику шахрайств, що вчиняють жінки (72 %); з'ясування детермінант, які позначаються на характері та динаміці шахрайств, що вчиняють жінки; систематизування кримінологічних ознак особи злочинця – жінки, яка вчиняє шахрайство (74,2 %); розроблення спеціально-кримінологічних та індивідуально-профілактичних заходів, що спрямовані на вдосконалення запобігання шахрайству, яке вчиняють жінки (77,1 %). Підсумовано, що комплексне кримінологічне дослідження запобігання шахрайству, що вчиняють жінки, в Україні не здійснювали.

Ключові слова: розроблення; дослідження; жіноча злочинність; шахрайство; запобігання.

Постановка проблеми. У структурі злочинності можна виокремити злочинність серед жінок як окремий, специфічний вид злочинності [1, с. 1], оскільки, крім рис, властивих злочинності загалом, він має додаткові негативні наслідки для суспільства, деструктивно позначаючись, передусім, на інституті сім'ї, вихованні молодого покоління, унаслідок чого формується «резерв» для майбутніх злочинців. Саме тому слушною видається думка про те, що показник злочинності серед жінок є своєрідним індикатором здоров'я суспільного життя [2, с. 1].

Негативною тенденцією жіночої злочинності слід вважати підвищення рівня її професіоналізму й організованості (встановлено факти, коли організованими злочинними угрупованнями керують жінки) [3, с. 49].

Сфери, де жінка вчиняє злочини, пов'язані передусім, із можливістю вільного доступу до матеріальних цінностей (наприклад, торгівля, громадське харчування, бухгалтерія) або

до корупційних схем (медицина, освіта тощо). Здебільшого жінки працюють у такій криміналізованій сфері, як торгівля, тому не випадково вони превалюють у шахрайстві [4].

Шахрайство, яке вчиняють жінки, може бути побутовим, професійним і фінансовим. Найпоширенішими способами шахрайства є: позичання грошей і цінних речей без наміру їх повернення власникові; псевдопосередництво в підкупі посадовців; фальсифікаційні обмани; шахрайство в операціях із нерухомістю або з купівлі-продажу автомобілів; удаване сприяння в придбанні товарів; обман щодо предметів, речей, їх якості й кількості. Найчастіше такі діяння вчиняють на ринках, біля магазинів, складів, баз, вокзалів. Шахраї діють у групі із завчасно розподіленими ролями. Вони миттєво реагують на зміну ситуації та, у разі виникнення небезпеки викриття, передбачають можливі варіанти зникнення [5, с. 195]. Активізуються нові види жіночого шахрайства, пов'язаного з наданням інтимних послуг. Тому дослідження окресленої проблеми є актуальним і потребує посиленої уваги з боку науковців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання запобігання різним видам шахрайства досліджували у своїх працях С. І. Афанасенко, О. Г. Беліх, О. П. Буцан, В. О. Гацелюк, В. П. Головіна, О. М. Джужа, А. М. Єрмошенко, І. М. Зубач, О. М. Заєць, П. М. Коваленко, В. В. Корнієнко, О. В. Кришевич, О. В. Курман, О. В. Лисодєд, В. Р. Мойсик, Т. А. Пазинич, В. Д. Поливанюк, В. М. Попович, Л. М. Стрельбицька, В. В. Черней, С. С. Чернявський, В. Ю. Шепітько та ін.

На рівні дисертаційного дослідження питання запобігання жіночій злочинності в незалежній Україні розглядали: А. Б. Блага (2000), В. В. Федусик (2001), М. В. Стрюк (2001), В. О. Меркулова (2003), О. М. Подільчак (2005), В. А. Бадира (2006), Г. С. Резніченко (2009), В. С. Багатиргареева (2010), В. Ф. Лагоцька (2016)

Водночас в українській кримінології залишається недостатньо висвітленою проблема запобігання шахрайству, що вчиняють жінки в Україні, оскільки монографічних досліджень за цим напрямом не здійснювали.

З огляду на зазначене **метою** статті є аналіз стану наукової розробленості проблем запобігання шахрайству, що вчиняють жінки в Україні.

У цьому контексті С. О. Павленко [6, с. 107] слушно зазначає, що: головною умовою будь-якого наукового дослідження є ґрунтовний аналіз наукового доробку вітчизняних та іноземних учених різних історичних періодів. Такий аналіз надасть можливість з'ясувати найвагоміші з-поміж них, що стали

теоретичним підґрунтям предмета дослідження, з одного боку, й акцентувати на проблемних аспектах, що залишилися поза межами дослідження попередників, у контексті соціально-економічних, політичних, нормативно-правових, криміногенних та інших чинників – з іншого [6, с. 107].

Виклад основного матеріалу. Ретроспективний аналіз засвідчує, що першими, хто почав відокремлювати жіночу природу від чоловічої, були філософи Платон й Арістотель. На їхню думку, чоловіки були духовнішими від народження, а тому менше схильні до вчинення злочину, на противагу особам жіночої статі [2, с. 140].

В історії кримінології панує думка, що вивчення жіночої злочинності як самостійного структурного елементу злочинності розпочато в другій половині XIX століття, що пов'язують з іменами Л. А. Ж. Кетле (1796–1874) і Ч. Ломброзо (1836–1909). Саме після опублікування робіт Ч. Ломброзо фахівці почали здійснювати дослідження особи злочинця. Зокрема, учений у своїх роботах стверджував, що жінки є більш схильними до вчинення злочинів, порівняно з чоловіками. Тому кримінально-антропологічна школа Ч. Ломброзо надавала велике значення анатомічним і фізіологічним властивостям людського організму в механізмі злочинної поведінки [7].

Згодом психофізіологічні відмінності чоловіка і жінки щодо вчинення злочинів досліджував Г. Бушан у праці «Наука про людину» (1911). Зокрема, автор обґрунтував висновок про те, що чоловік і жінка мають різні схильності до вчинення злочину. Так, на думку вченого, чоловік учиняє злочин здебільшого обдумано, розраховуючи на свою фізичну силу, а жінка використовує для цього хитрість, обман, підступність [8; 9].

Зрештою, у жіночій злочинності переважають такі протиправні дії, як шахрайство (обман), шпигунство. Усесвітньо відомою є історія шпигунки Соньки Золотої Ручки (Софії Блувштейн) та ін. [9, с. 4].

Згідно з даними, виявленими внаслідок здійснених досліджень [10; 11], Сонька Золота Ручка у своїй злочинній діяльності досягла неабиякого рівня професіоналізму в учиненні шахрайства. Загалом успіх їй забезпечували освіченість, знання іноземних мов, артистизм та акторський хист до театрального перетворення.

Розглядаючи комплексні дослідження вітчизняних учених, слід зазначити, що однією з перших праць, присвячених цій проблематиці, у незалежній Україні була робота А. Б. Благі «Кримінологічні особливості жіночої злочинності в Україні»

(2000). У дисертації обґрунтовано низку положень, висновків, рекомендацій, що мають теоретичне і практичне значення. Зокрема, визначено фактори, що обумовлюють злочинність серед жінок. Здійснено аналіз особливостей детермінації індивідуальної злочинної поведінки засуджених жінок, зовнішніх факторів (конкретної життєвої ситуації) та внутрішніх, індивідуальних рис, сформованих під впливом оточення та генетичних схильностей. Також у роботі окреслено напрями вдосконалення заходів із запобігання жіночій злочинності, розроблено ефективні корекційні програми, на підставі сучасних напрацювань прикладних галузей психології. Констатовано позитивний вплив на процес ресоціалізації цієї категорії осіб таких громадських інститутів, як трудові колективи, релігійні конфесії, жіночі та благодійні організації [12].

Згодом М. В. Стрюк у дисертаційному дослідженні «Кримінологічна характеристика жіночої злочинності» (2001). уперше здійснив детальний статистичний аналіз злочинності жінок в Україні порівняно з іншими підсистемами злочинності. За результатами здійсненого дослідження сформульовано низку нових наукових положень, найбільш значущими з яких є такі: обґрунтовано, що жіноча злочинність становить окрему підсистему загальної злочинності, її необхідно спеціально досліджувати; здійснено кримінологічну характеристику жіночої злочинності, висвітлено, властиві їй закономірності на підставі вивчення зарубіжних і вітчизняних джерел в історичному аспекті; визначено типові риси особи жінки-злочинця; з'ясовано причини й умови жіночої злочинності в контексті сучасного соціально-економічного становища в Україні; запропоновано методичні рекомендації з удосконалення загальносоціальних, спеціально-кримінологічних та індивідуальних заходів профілактики [13].

Також слід акцентувати увагу на дисертації В. В. Федусика «Жіноча злочинність в Україні» (2001) [14], у якій обґрунтовано низку наукових положень, зокрема:

- обґрунтовано, що жіночу злочинність необхідно розглядати не тільки як специфічний соціологічний, а і як специфічний правовий феномен;

- визначено проблеми предмета, структури й методології кримінології жіночої злочинності як спеціальної кримінологічної теорії;

- обґрунтовано пропозицію розробити комплексну програму профілактики жіночої злочинності в Україні, окреслено напрями вдосконалення чинного законодавства та практики його застосування [15].

У контексті нашого дослідження також слід зауважити про дисертаційне дослідження В. О. Меркулової «Жінка як суб'єкт кримінальної відповідальності» (2003). На підставі досягнень кримінологічної, кримінально-правової, кримінально-виконавчої науки, систематичного й історичного тлумачення чинного кримінального, виправно-трудового законодавств, даних спеціального емпіричного дослідження, узагальнення практичного досвіду автора розглянуто питання впливу психофізіологічних особливостей жінки на її суспільно-правову поведінку, історичні витоки особливостей кримінальної відповідальності жінок, проблеми законодавчого визначення жінки як суб'єкта кримінальної відповідальності за чинним законодавством, психологічні передумови та наслідки відбування жінками покарання у вигляді позбавлення волі. Запропоновано низку пропозицій, пов'язаних із удосконаленням кримінального та виправно-трудового законодавств, щодо кримінально-правового примусу, порядку й умов кримінальної відповідальності жінок, які вчинили злочин, тощо [9].

Слід зазначити також про дисертаційне дослідження О. М. Подільчак «Мотиви та мотивація злочинів, учинених жінками» (2005). Дисертація присвячена комплексному дослідженню проблем мотивів і мотивації жіночої злочинності з позиції її кримінологічних, кримінально-правових, соціальних і психологічних складових, особливостей їх формування, історичного розвитку [16].

Необхідно також проаналізувати монографічне дослідження В. А. Бадири «Виправлення жінок, засуджених до позбавлення волі, як мета покарання» (2006). Наукова новизна праці полягає в тому, що вона є першим в Україні дослідженням з питань виправлення жінок, засуджених до позбавлення волі, як мети покарання на підставі гендерного підходу [17].

Крім того, важливе значення має наукова робота Г. С. Резніченко «Особливості виконання і відбування покарання у виді позбавлення волі стосовно засуджених жінок» (2009). У висновках дисертації здійснено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, що полягало у вивченні особливостей виконання й відбування покарання у виді позбавлення волі стосовно засуджених жінок; аналізі кримінального, кримінально-виконавчого законодавства щодо відповідності змісту та сутності правових норм основним напрямом реформування системи виконання покарання стосовно жінок, засуджених до позбавлення волі; розроблено пропозиції щодо подальшого вдосконалення законодавчого

регулювання у сфері виконання й відбування покарання у виді позбавлення волі стосовно цієї категорії засуджених [18].

Дисертаційне дослідження на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук В. С. Багатиргареевої «Кримінологічні засади запобігання рецидивній злочинності в Україні» (2010) у контексті нашого дослідження потребує посиленої уваги, зокрема: кримінологічний аналіз кількісно-якісних показників, що позначаються на динаміці зростання рівня жіночої рецидивної злочинності, а саме: а) збільшення протягом останніх років питомої ваги рецидивізму в жіночій злочинності майже на третину; б) збереження донещодавна тенденції до зростання жіночої рецидивної злочинності, темпи приросту якої в окремі роки випереджають відповідні показники рецидивної злочинності чоловіків; в) питома вага жінок-рецидивісток серед усіх злочинців-рецидивістів на рівні 7–8 %, водночас, за радянських часів вона не перевищувала 5–7 %, причому за чинним на той час кримінальним законодавством рецидив становили випадки вчинення як умисних, так і необережних злочинів; г) вища, ніж у чоловіків, наркотична залежність, що зумовлює перевагу в структурі жіночого рецидивізму злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, порівняно з аналогічними злочинами рецидивістів-чоловіків. Виокремлено основні тенденції розвитку жіночого рецидивізму в Україні, зокрема: а) кардинальна зміна, порівняно з минулими часами, його характеру внаслідок переважання наркотичної злочинності над злочинами насильницької спрямованості; б) вузький спектр злочинних виявів, порівняно зі структурою первинної злочинності жінок; в) переважання серед рецидивісток спеціального рецидиву; г) незначна частка злочинів, учинених з помсти або ревнощів; д) відсутність у середовищі рецидивісток ідейних «злочинниць-кар'єристок»; е) ускладнений процес соціальної адаптації, порівняно з адаптацією чоловіків, унаслідок більш тяжких соціальних наслідків відбування покарань тощо [19].

Значний внесок у розв'язання проблеми запобігання економічній злочинності зробила В. Ф. Лагоцька, яка у дисертації «Кримінологічна характеристика рецидивної злочинності жінок» (2016) акцентувала увагу на тому, що серед злочинів проти власності, що вчиняють жінки-рецидивістки, поширеним є шахрайство, яке полягає в заволодінні чужим майном або правом на майно шляхом обману або зловживання довірою (ст. 190 КК України). Поширеність таких злочинів серед жінок-рецидивісток пов'язана з тим, що вони, порівняно з чоловіками, здатні позитивно налаштувати до себе жертву злочину, вони є

бильш винаõдливими й артистичними. Саме це допомагає жінкам-рецидивісткам налагоджувати довірливі стосунки з людьми та, відповідно, користуючись цим, заволодівати їх майном або правом на майно [20, с. 50].

Комплексні дослідження з окресленої проблематики здійснили зарубіжні вчені (країн СНД), серед яких слід виокремити праці Л. І. Шиллера (2003), Л. М. Щербакова (2008), М. В. Карпушина (2013), Е. В. Гузь (2014) та ін.

З-поміж зарубіжних досліджень для нашої роботи важливе значення має дисертація Н. О. Чекишевої «Жіноче шахрайство: кримінологічна та віктимологічна характеристика» (2011). Наукова новизна цієї роботи полягає в тому, що монографічне дослідження присвячене комплексному аналізу шахрайства, що вчиняють жінки, а також аналізу віктимологічних проблем жіночого шахрайства. У цій роботі здійснена комплексне поєднання кримінально-правових і кримінологічних заходів профілактики [10].

Також варто зазначити про низку наукових статей вітчизняних учених, які стосуються проблематики нашого дослідження. Наприклад, це розробки В. Ф. Будз, Т. В. Гапека, О. М. Гаргат-Українчук, М. Євдокімова, Т. В. Корнякова, М. О. Міщенко, О. П. Олійник, О. В. Радзевілова, В. Г. Севрука, І. В. Топоркова, Г. М. Філоненко, М. М. Чаплик, Н. О. Чечель та ін.

Серед іноземних нарахувань слід зауважити про дослідження Д. Ін і С. Ханши «Соціальний аналіз психології жіночої злочинності» (2009), С. Цзянь «Аналіз причин сучасної жіночої злочинності в Китаї» (2010), Л. І. Мейсян «Обговорення причин жіночої злочинності, її контроль та профілактика» (2013), К. Лайдлер і Д. Хант «Роль жінок у банді» (2001) та ін.

Необхідно акцентувати увагу на роботах американського кримінолога М. Чесні-Лінд, зокрема: «Жіночі банди в Америці» (1999); «Дівчата, жінки та злочинність» (2004); «Патріархія, злочинність, правосуддя: фемінська кримінологія в епоху люффа» (2006).

Висновки. Констатуючи безсумнівну дослідницьку цінність робіт вітчизняних учених, слід зазначити, що комплексного кримінологічного дослідження запобіганню шахрайству, що вчиняють жінки, в Україні не проводили. За результатами опитування визначено, що стан наукової розробленості досліджуваного питання потребує вдосконалення за такими напрямками: сформулювати визначення та здійснити класифікацію шахрайств, що вчиняють жінки (63 %); обґрунтувати доцільність використання зарубіжного досвіду запобігання шахрайству, що

вчиняють жінки (69 %); дати комплексну кримінологічну характеристику шахрайств, що вчиняють жінки (72 %); з'ясувати детермінанти, які впливають на характер і динаміку шахрайств, учинюваних жінками; систематизувати кримінологічні ознаки особи злочинця – жінки, яка вчиняє шахрайство (74,2 %); розробити спеціально-кримінологічні й індивідуально-профілактичні заходи, спрямовані на вдосконалення запобігання шахрайству, що вчиняють жінки (77,1 %).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Надьон О. Жіноча злочинність: деякі особливості розслідування справ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/1111/%CD>. – Назва з екрана.
2. Євдокімова М. Історичний аналіз жіночої злочинності [Електронний ресурс] / М. Євдокімова // Підприємництво, господарство і право. – 2018. – № 3. – С. 140–142. – Режим доступу: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/3/27.pdf>. – Назва з екрана.
3. Корнякова Т. В. Кримінологічний аналіз жіночої злочинності [Електронний ресурс] / Т. В. Корнякова // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. – 2016. – № 1. – С. 49–51. – Режим доступу: http://apnl.dnu.in.ua/1_2016/13.pdf. – Назва з екрана.
4. Чаплик М. М. Тенденції жіночої злочинності в Україні [Електронний ресурс] / М. М. Чаплик // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. – 2012. – № 189. – Т. 201. – С. 114–118. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdusoc_2012_201_189_24. – Назва з екрана.
5. Шевченко Л. О. Соціально-психологічні особливості жінок, що вчинили корисливі злочини [Електронний ресурс] / Л. О. Шевченко // Право і Безпека. – 2009. – № 4. – С. 193–198. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2009_4_45. – Назва з екрана.
6. Павленко С. О. Аналіз сучасного стану наукових досліджень проблем оперативно-розшукової тактики [Електронний ресурс] / С. О. Павленко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2018. – № 2 (107). – С. 105–122. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknusv_2018_2_12. – Назва з екрана.
7. Чечель Н. О. Деякі історичні аспекти поняття та змісту жіночої злочинності [Електронний ресурс] / Н. О. Чечель // Університетські наукові записки. – 2010. – № 4 (36). – С. 214–220. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2010_4_39. – Назва з екрана.
8. Д-ръ Г. Бушан. Наука о человеке / Д-ръ Г. Бушан. – М.: Сфинкс, 1911. – С. 197.
9. Меркулова В. О. Жінка як суб'єкт кримінальної відповідальності: монографія / В. О. Меркулова. – Вид. 2-ге. – Одеса: НДРВВ ОЮІ НУВС, 2003. – 281 с.
10. Чикишева Н. А. Женское мошенничество: криминологическая и виктимологическая характеристика : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Н. А. Чикишева. – Владивосток, 2011. – 187 с.
11. Великие мошенницы XX века Сонька Золотая Ручка – новая легенда старой России [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://oborona1.livejournal.com/20406.html>. – Загл. с экрана.
12. Блага А. Б. Кримінологічні особливості жіночої злочинності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / А. Б. Блага. – Харків, 2000. – 16 с.

13. Стрюк М. В. Кримінологічна характеристика жіночої злочинності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / М. В. Стрюк. – Київ, 2001. – 249 с.
14. Набруско М. С. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності на початковому етапі розслідування торгівлі людьми : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / М. С. Набруско. – Київ, 2015. – 20 с.
15. Федусик В. В. Жіноча злочинність в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / В. В. Федусик. – Одеса, 2001. – 20 с.
16. Подільчак О. М. Мотиви та мотивація злочинів, учинених жінками : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / О. М. Подільчак. – Харків, 2005. – 22 с.
17. Бадира В. А. Виправлення жінок, засуджених до позбавлення волі, як мета покарання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / В. А. Бадира. – Львів, 2006. – 20 с.
18. Резніченко Г. С. Особливості виконання і відбування покарання у виді позбавлення волі стосовно засуджених жінок : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Г. С. Резніченко. – Дніпропетровськ, 2009. – 20 с.
19. Ботиргареева В. С. Кримінологічні засади рецидивної злочинності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / В. С. Ботиргареева. – Харків, 2010. – 46 с.
20. Лагоцька В. Ф. Кримінологічна характеристика рецидивної злочинності жінок : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / В. Ф. Лагоцька. – Дніпро, 2016. – 235 с.

REFERENCES

1. Nadon, O. Zhinocha zlochynnist: deiaki osoblyvosti rozsliduvannia sprav [Female crime: some features of the investigation of cases]. (n.d.). www.pravoznavec.com.ua. Retrieved from <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/1111/%CD> [in Ukrainian].
2. Yevdokimova, M. (2018). Istorychnyi analiz zhinochoi zlochynnosti [Historical analysis of female criminality]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo, Entrepreneurship, economy and law*, 3, 140-142. Retrieved from <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/3/27.pdf> [in Ukrainian].
3. Korniakova, T.V. (2016). Kryminolohichniy analiz zhinochoi zlochynnosti [Criminological analysis of female crime]. *Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii, Actual problems of domestic jurisprudence*, 1, 49-51. Retrieved from http://apnl.dnu.in.ua/1_2016/13.pdf [in Ukrainian].
4. Chaplyk, M.M. (2012). Tendentsii zhinochoi zlochynnosti v Ukraini [Trends in female criminality in Ukraine]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyla, The scientific works of the Black Sea State University named after Petro Mohyla*, 189, 114-118. (Vols. 201). Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdusoc_2012_201_189_24 [in Ukrainian].
5. Shevchenko, L.O. (2009). Sotsialno-psykholohichni osoblyvosti zhinoch, shcho vchynyli koryslyvi zlochyny [Socio-psychological peculiarities of women who committed mercenary crimes]. *Pravo i Bezpeka, Law and Safety*, 4, 193-198. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2009_4_45 [in Ukrainian].
6. Pavlenko, S.O. (2018). Analiz suchasnoho stanu naukovykh doslidzhen problem operativno-rozshukovoi taktyky [An analysis of the current state of scientific research of the problems of operational-search tactics]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 2(107), 105-122. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknvns_2018_2_12 [in Ukrainian].
7. Chechel, N.O. (2010). Deiaki istorychni aspekty poniattia ta zmistu zhinochoi zlochynnosti [Some historical aspects of the concept and content of female

criminality]. *Universytetski naukovi zapysky, University scientific notes*, 4(36), 214-220. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2010_4_39 [in Ukrainian].

8. Д-ръ Н. Bushan. (1911). *Nauka o cheloveke [Science about man]*. Moscow: Sfinks [in Russian].

9. Merkulova, V.O. (2003). *Zhinka yak subiekt kryminalnoi vidpovidalnosti [Woman as a subject of criminal liability]* (2nd ed.). Odesa: NDRVV OYul NUVS [in Ukrainian].

10. Chikisheva, N.A. (2011). *Jenskoe moshennichestvo: kriminologicheskaya i viktimologicheskaya kharakteristika [Female fraud: criminological and victimological characteristics]*. *Candidate's thesis*. Vladivostok [in Russian].

11. Velikie moshennicy XX veka Sonka Zolotaia Ruchka - novaia legenda staroi Rossii [The great fraudsters of the twentieth century Sonya the Golden Hand - a new legend of old Russia]. (n.d.). *oborona1.livejournal.com*. Retrieved from <https://oborona1.livejournal.com/20406.html> [in Russian].

12. Blaha, A.B. (2000). *Kryminolohichni osoblyvosti zhinochoi zlochynnosti v Ukraini [Criminological peculiarities of female criminality in Ukraine]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

13. Striuk, M.V. (2001). *Kryminolohichna kharakterystyka zhinochoi zlochynnosti [Criminological characteristics of female crime]*. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

14. Nabrusko, M.S. (2015). *Vykorystannia materialiv operatyvno-rozshukovoi diialnosti na pochatkovomu etapi rozsliduvannia torhivli liudmy [Use of investigative activities at the initial stage of the investigation of trafficking in human beings]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

15. Fedusyk, V.V. (2001). *Zhinocha zlochynnist v Ukraini [Women's crime in Ukraine]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odesa [in Ukrainian].

16. Podilchak, O.M. (2005). *Motyvy ta motyvatsiia zlochyniv, uchynenykh zhinkamy [Motives and motivation of crimes committed by women]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

17. Badyra, V.A. (2006). *Vypravlennia zhynok, zasudzhenykh do pozbavlennia voli, yak meta pokarannia [Correction of women sentenced to imprisonment as the purpose of punishment]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Lviv [in Ukrainian].

18. Reznichenko, H.S. (2009). *Osoblyvosti vykonannia i vidbuvannia pokarannia u vydi pozbavlennia voli stosovno zasudzhenykh zhynok [Peculiarities of execution and serving of sentence in the form of deprivation of liberty for convicted women]*. *Candidate's thesis*. Dnipropetrovsk [in Ukrainian].

19. Botyhareieva, V.S. (2010). *Kryminolohichni zasady retsydyvnoi zlochinosti v Ukraini [Criminological principles of recidivism in Ukraine]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

20. Lahotska, V.F. (2016). *Kryminolohichna kharakterystyka retsydyvnoi zlochynnosti zhynok [Criminological characteristic of recurrent crime of women]*. *Candidate's thesis*. Dnipro [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 19.09.2018

Taran T. – Researcher of the Scientific Laboratory on the Problems of Pre-Trial Investigation of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8708-9762>

State of Scientific Development of the Problems of Prevention of the Fraints Made by Women in Ukraine

The article examines the state of scientific development of the problems of preventing female crime in Ukraine. The system analysis of the proposed scientific research creates theoretical foundations for the study of the problems of fraud prevention committed by women in Ukraine. Particular attention is paid to the scientific works of foreign scientists. Based on the scientific achievements of predecessors, those aspects are highlighted that remain outside the scope of research and require solution. In particular, according to the results of the survey of respondents, it was determined that the state of scientific elaboration of the studied issue requires improvement in the following areas: to formulate a definition and classify fraud committed by women (63 %); justify the use of foreign experience in preventing fraud committed by women (69 %); give a complex criminological characteristics of fraud committed by women (72 %); find out the determinants that influence the nature and dynamics of fraud, is done by women; systematize the criminological characteristics of women who commit fraud (74,2 %); develop special criminological and individual preventive measures aimed at improving the prevention of fraud committed by women (77,1 %). It was concluded that a comprehensive criminological study of the prevention of fraud committed by women in Ukraine was not conducted.

Keywords: development; research; female crime; fraud; prevention.